

زندگی و زمانهٔ مایکل ک

جی. ام. کوتسیا

ترجمهٔ

مینو مشیری

فرهنگ نشر نو

با همکاری نشر آسیم

تهران - ۱۳۹۷

پیشگفتار مترجم

جان مکسول کوتسیا (John Maxwell Coetzee) که پسر یک دامدار است در سال ۱۹۴۰ در کیپ‌تاون (Cape Town)، آفریقای جنوبی، متولد شد اما پس از تیراندازی پلیس در سال ۱۹۶۰ در شارپ‌ویل (Sharpsville) به تظاهرات مردمی که ۷۰ کشته به جای گذارد، به مدت ده سال آفریقای جنوبی را ترک گفت. کوتسیا تحصیلاتش را در رشته‌های کامپیوتر و زبان‌شناسی به پایان رساند. او مدت کوتاهی در انگلستان برنامه‌نویس شرکت آی. بی. ام. (IBM) بود و سپس به امریکا رفت و در سال ۱۹۶۹ از دانشگاه تگزاس در آستین دکترای کامپیوتر دریافت کرد. کوتسیا در سال ۲۰۰۲ به استرالیا مهاجرت کرد و اکنون استاد پژوهشگر افتخاری در دانشگاه آدلاید است. علاوه بر جایزه نوبل ۲۰۰۳ تاکنون یازده جایزه دیگر به آثار او تعلق گرفته است: جایزه CNA، جایزه اول ادبی آفریقای جنوبی (سه بار)، جایزه بوکر (دو بار؛ یک بار به‌خاطر کتاب حاضر)، جایزه فمینا برای رمان خارجی (به‌خاطر کتاب حاضر)، جایزه اورشلیم، جایزه ادبی Lannan، جایزه

بین‌المللی رمان از نشریهٔ آیریش تایمز، جایزهٔ نویسندگان کشورهای مشترک‌المنافع.

تاکنون دو نویسنده از آفریقای جنوبی، نادین گوردیمر در سال ۱۹۹۱ و کوتسیا در سال ۲۰۰۳ برندهٔ جایزهٔ نوبل ادبیات شده‌اند. با اینکه هر دو نویسنده سفیدپوست و مخالف با سیستم سفاکِ جدایی نژادی آپارتاید بودند که سرانجام سرنگون شد، اما در این که چگونه باید در این باره نوشت هم عقیده نبوده‌اند. گوردیمر عقیده به نفوذ و قدرتِ رمان سیاسی حکومت برانداز داشت و می‌گفت متصور شدن انقلاب می‌تواند به وقوع آن کمک کند. اما کوتسیا در پیروی از سنت نویسندگان اروپایی چون داستایفسکی و کافکا قالب رمان را زیر سؤال برد که آیا می‌تواند طریقی مؤثر و کارآمد برای اظهارنظر دربارهٔ رخدادهای جاری و سیاسی باشد؟ او در یکی از نادر مصاحبه‌هایی که با آسوشیتدپرس داشت گفت: «من باور ندارم که رمان مؤثرترین قالب برای مداخله در امور جاری و سیاسی باشد. نوشتن رمان زمان زیادی می‌طلبد و منتشر کردن آن خیلی طول می‌کشد. عدهٔ خوانندگان رمان اندک است. رمان آن درگیری مستقیم با واقعیت سیاسی را که روزنامه‌ها دارند، ندارد.»

صاحب‌نظران کوتسیا را «یک شکاک بسیار دقیق» می‌نامند که «بی‌رحمانه از منطقی سفاک و اصول اخلاقی سطحی و بزک‌کردهٔ تمدن غرب انتقاد می‌کند.» آکادمی سوئد ویژگی آثار کوتسیا را که شامل رمانهای رسوایی، در انتظار وحشی‌ها و عصر آهن می‌شود «ساختار استادانه، دیالوگهای پُر معنا و بینش تحلیلی درخشان» دانسته است.

کوتسیا که ۶۴ سال دارد در حال حاضر استاد میهمان در دانشگاه شیکاگو است و پس از شنیدن خبر برنده شدنش گفت: «من کاملاً غافلگیر شدم. ساعت ۶ صبح تلفنی این خبر را از استکهلم به من دادند. من حتی اطلاع نداشتم که قرار است چنین اعلامی بشود!» اما او در چند سال اخیر بارها نامزد دریافت این

جایزه شده بود. او در حال حاضر نوشتن «رمان نو» را تجربه می‌کند و در عین حال ترجمهٔ جنگی از شاعران هلندی را نیز در دست دارد. کوتسیا علاوه بر هشت رمان رساله‌ها و مقالات بی‌شماری نوشته است و به موضوعات مختلفی از راگبی گرفته تا سانسور پرداخته است. او تنها نویسنده‌ای است که ۲ بار برندهٔ جایزهٔ معتبر «بوکر» شده است. بار اول در سال ۱۹۸۳ برای رمان زندگی و زمانهٔ مایکل ک و بار دوم در سال ۱۹۹۹ برای رمان رسوایی.

آخرین رمانش الیزابت کاستلو داستان یک نویسندهٔ زن استرالیایی است که از زندگی اجتماعی گریزان می‌شود. از عجایب روزگار اینکه رمان با اهدای یک جایزهٔ معتبر ادبی به خانم کاستلو آغاز می‌شود. و کاستلو هنگام درد دل با پسرش می‌گوید: «من دلیلی برای این تشریفات کُشنده نمی‌بینم. بهتر بود به آنها می‌گفتم مراسم را فراموش کنند و چک را با پست برایم بفرستند.»

کوتسیا مرد گوشه‌گیر و آرامی است و به ندرت بارسانه‌های گروهی ارتباط دارد و اگر لازم بداند ترجیح می‌دهد از طریق پست الکترونیکی یا همان e-mail باشد. او برای دریافت ۲ جایزهٔ «بوکر» شخصاً به لندن نرفت و امسال (۲۰۰۳) نیز پس از اعلام برنده شدن حاضر به مصاحبه با خبرنگاران نشد. او در جایی نوشته است: «راه سومی میان حرف زدن و سکوت وجود دارد و آن ادبیات است. زبانی که من حرف می‌زنم مناسب نوشتن است، و نه گفت و شنود.» منتقدان سبک پاکیزه و جمع و جورش را نمایانگر نحوهٔ زندگی پارسایانهٔ او می‌دانند. کوتسیا گیاه‌خوار است، عاشق دوچرخه‌سواری است و لب به الکل نمی‌زند. منتقدان همچنین کوتسیا را وارثِ برحق کافکا می‌خوانند و آثارش را شبیه به آثار نویسندهٔ اگزستانسیالیست قرن بیستم چک می‌دانند.

کتابهای کوتسیا حجیم نیستند و اغلب به ۳۰۰ صفحه نمی‌رسند، اما در عوض پُر مایه‌اند. در رمانهای زندگی و زمانهٔ مایکل ک و در انتظار وحشی‌ها از مردان و زنانی می‌نویسد که با تاریخ دست و پنجه نرم می‌کنند. او می‌گوید: «تاریخ ما به گونه‌ای است که بناگاه مردم عادی باید تصمیمات حاد بگیرند. اما